

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inape-
lază

Întru îndrumarea Cooperăției.

De Dr. I. Răducanu,

Docent de Economie Politică la Universitatea din București.

I.

În ultimul timp, chestiunea propagării, organizării cooperăției, a dobândit și la noi o deosebită însemnătate. Această chestiune se discută și se agită, aproape în orice împrejurare: când e vorba de îndreptarea stării în care se găsește țărâna noastră.

Discuțiunea, prin grai sau prin scris, poartă, adesea, pecetia diletantismului iar agitarea ideilor cooperative în viața economică românească din Ardeal și Ungaria, este în genere, de natură platonicească.

Într'adevăr, merituale încercări pentru căpătuirea solidarismului economic în straturile largi de plugari, fiind, mai mult opera stingheră a unor personalități răzlete decât a unor curente sociale, nu au avut și, — să spunem adevărul fără înconjur. — nu au nici astăzi, o influență generală.

De aceea, munca de până în prezent, întru chemarea la viață a unei mișcări cooperative, nu a învederat roade îmbelșugate.

Chestiunea organizării cooperative, așteaptă încă rezolvarea ei.

Ce însemnează, spre pildă, cele câteva asociații, zise raiffeisiane, din jurul Sibulului, ce însemnează, de asemenea, agitația și începutul de organizare din comi-

tatul Hunedoarei, pentru întreaga obște românească?

Propagarea și îndrumarea cooperăției trebuie să preocupe deaci înainte, pe toți adevărații conducători, pe toate așezămintele culturale dela noi.

Programul politic al partidului național, n'ar fi oare nemerit, — n'ar fi oare necesar să cuprindă și un program de politică economică și socială?

În vremile noastre, nu cunosc un alt program de partid, în care chestiunilor economico-sociale să nu li-se dea cel puțin o egală atenție ca și celor de ordin curat politic.

Neamul nostru din Ardeal și Ungaria e pus și în fața problemelor economice. Partidului național i-se cuvine sarcina să se îngrijiască de nevoile principale — nu numai de acele externe ci și de acele interne — ale poporului.

Apoi instituțiunile noastre culturale — aici, mă gândesc, în primul loc la biserică — nu au dreptul ci au datoria să-și lărgească cercul de activitate, trecând și în ogrorul politicii sociale, îngrijindu-se, cu alte cuvinte, de soarta morală, și materială a straturilor de jos.

Ce operă socială a săvârșit clerul din Belgia, prin conducerea mișcării cooperative? Dacă agricultura sătenilor din această țară a propășit în ultimele decenii, aceasta se datorește în mare parte, preoților care au dat, cu o neîntrecută râvnă, obolul lor de muncă, pe altarul binelui obștesc, răspândind și îndrumând instituțiunea cooperăției.

Iar cercetând cauzelor care au produs

— transformarea atât de radicală în viața socială, precum și făurirea unei conștiințe naționale atât de puternică, astăzi, la vașnicul popor danez, — va găsi că o individualitate, — un om modest, ce poartă cinstita haină preoțiască, Grundwig, a fost părintele educației populare, a fost reformatorul social, — și reîntemeietorul Danemarcei.

Socot că atâta vreme cât conducătorii bisericii și politicii noastre nu se vor îndeletnici continuu și sistematic cu problemele sociale — viața poporului român se poate compara cu o corabie fără cărmaci, lăsată în voia tuturor furtunilor.

În special, înființarea și organizarea societăților cooperative — „însoțirilor” — sătești — acestea alcătuind nu minunat mijloc de organizare economică — trebuie să treacă din sfera de preocupare a câtorva persoane, — cum se întâmplă astăzi — în cadrul politicii obștești, urmând să ocupe în acest cadru un loc de frunte.

Să vedem ce ar urma să facem.

Donățiunea (50.000 K.) venerabilului mecenat basarabean F. Stroescu, făcută „Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român” cu scopul de a se propaga și organiza cooperăția ne dă prilejul să arătăm câteva păreri cu privire la modul cum ar fi mai nemerit să se muncească în această direcție.

Părerile aici exprimate, fiind emise de un observator îndepărtat al vieții Românilor din Ardeal și Ungaria, nu sunt, poate, potrivite împrejurărilor economice și so-

Șarpele.

De Vasile Savel.

Lui Ion Agârbiceanu.

Eu era bogat Ilie Mătasă și pânea și-o cădea mai mult cu palmele. Ajutor n'avea dela oameni, de pomană n'ar fi cerut să n'aiibă ce cădea. Se mulțamea cu puținul lui câștig și cu cădejele în Cel de sus, în care dacă și-a pus omul toată încrederea, i-se pare că nu mai e așa de singur pe lume.

Munca omul nostru, și seara, când își lăsa nevastă-sa alături de dânsul, și dacă se purtau eu cinste, tot satul îi privea cu drag și-i numărau în rîndul oamenilor de trabă.

N'aveau nici pământ, nici casă. Locuiau într-o lejdură, și câștigul îl agoniseau, și când a sootit și ajunge, a cumpărat Mătasă un petec de pământ pe care și-a durat o căsuță, lucrată numai cu mâna lui, că se pricepea omul la toate.

Albă era căsuța lor și soarele o făcea și mai albă parcă. Și ca să-i fie mulțămirea mai mare, după ce s'a aezzat omul în ea, nevastă-sa i-a dăruit un fecior.

La cumătrie, nașul — gospodar de frunte, a ales din cireada lui o vacă frumoasă cu vițeluş și l'a omnit pe Mătasă, că dacă-i omul cuminte și priceput la muncă, nu-ți vine să-l lași să se dădă în nevoi și să-și irosească puterea în zădar.

Frumoase erau zilele de primăvară și după ce și încheiase codrul frunza, înmiite glasuri îi cântau și un cântec părea viața, iar seara, când

feluritele păsări de zi grăbeau spre cuiburile lor, eșeau din scorburi pasările de noapte și țipetele lor tânguitoare și triste, înlănțuite erau acuma, îmbucurate parcă de vraja primăverii care îndeamnă la viață, ademenite de tainicul fior al dragostei, chemau întunecatele înaripate, iubirile lor nocturne.

Lui Mătasă îi erau dragi cântecile, dragi îi erau toate câte le lăsase Dumnezeu pe pământ, însă înimă-i era mai aproape de feciorașul lui, îi asculta nedumeritele gânduri, și ochii lui îl sorbeau privindul dela peptul masei, îl prindea în bratele lui vâjnoase și și apropia buzele de gingașele lui buze, sărutându-l.

Își vedea omul cu dragoste de gospodărie. Bogat, tot nu era, dar lipsa o simțea mai puțin acuma. Că el nu și împrăștiat rodul muncii și cu banul, dacă l'ei cu țărița, nici o nevoie nu-ți prinde.

Un început de avere era pentru dânsul darul dela cumătrie, și chibzuia Mătasă, că până'n toamnă, va aduna vre-o două sute de lei din fructul ei, și cu ce-a mai agonisi aiurea, să și lărgească petecul lui de pământ.

Dimineața, când trecea cârdul de vite la pășune, îi da Joianei drumul, și cireada, mânăta de vâcar, veșnic cu harapeiul în mână, tălăzuindu-se pe gleaul alb, se subția când intra în pădure și ajungând la pășătoarea din munte, albe și viinete punete apăreau din depărtare, argintiu, ecoul talanțelor pornea din înălțimi și văle înfiorate îl dăuceau, purtat de veșnica tresărare a apelor.

Odată cu ivirea celor dintâi raze anrii, ea înfiorată de apropierea nopții, cireada pornea înspre sat și satul răsuna de răgetul vitelor, care chemau la porți. Umezi de rouă, catifelății ochi

negri, străluceau de bucurie, când își vedeau stăpânii și luminoasele lor priviri vorbeau parcă.

Și ciudat, dela un timp, Mătasă băgă de seamă că Joiana lui tot mai puțin lapte da, până într'o zi nici un strop nu mai avea în uger. Vițelul îl împungea și nu l'răbda să se apropie. De mâncat, nu mânca nimica și odată cu geana de lumină începea să mugească deți îngrozea auzul, și grăbită, ea unul ce întârzie, o lua înaintea cirezii, pornind în munte.

Întrebă Mătasă pe vâcar, el însă nu știa nimica. Atunci se hotărî s'o ție acasă, dar Joiana sări gardul și ea mîmată de streche, fugi în pădure.

A doua zi, o legă cu o funie, însă ea se sbătui și rupând funia, fugi iarăși.

A treia zi o împiedecă, însă înfiorătorul ei mugeget își lua auzul și nu era nici un chip s'o liniștească nimeni.

Văzând omul nostru ce pacoste dăduse peste dânsul, o deslegă, lăsând-o în voia ei.

Tot satul știa de cele întâmplate. Bătrînele, spuneau unele, că i-a luat cineva mana, că a trecut necuratul de trei ori pe sub pânțele ei, spuneau altele: și încercară toate farmecile și vrăjile câte le știau, dar toate erau zadarnice, neputincioasă rămânea misterioasa artă, care nu putea deslega cele așa de tainic înodate...

Se gândi și omul nostru că poate era ceva adevărat din toate câte le auzise, dar gândurile acestea le alunga repede și în cele din urmă se hotărî să se iee pe urmele Joianei că din bătrîni mai auzise și altele povestindu-se...

ciale existente. În acest caz, țin să cunoșc planul de muncă, întemeiat pe cercetări serioase, pe cunoașterea cât mai desăvârșită a condițiilor în care cooperativă e chemată să ia ființa sau din ce cauze nu s'ar putea generaliza. Ori ce critică venită din aceasta parte, e salutăată cu bucurie de mine.

Intru lămurirea chestiunii ce ne preocupă, să răspundem, deocamdată, la următoarele întrebări:

1) Care e situația de față a mișcării noastre cooperative (în Ardeal și Ungaria)?

2) Cum trebuie întreprinsă propaganda?

3) În ce mod ar putea progresa diferitele însoțiri la sate, — mai ales cele „de credit și economie”, — și, în ce legături pot intra aceste însoțiri cu celelalte instituțiuni financiare dela noi?

*

I.) Dacă băncile românești cu caracter comercial (pe acțiuni) se înmulțesc, an cu an, întărindu-se și câștigând încrederea atât a acționarilor cât și a depunătorilor, — „însoțirile”, băncile populare sătești sunt — încă în fază, în prea modesta perioadă a începuturilor.

La sfârșitul anului trecut, (31 Dec. 1910) Românii din Ardeal și Ungaria dispuneau de 145 bănci comerciale, în care aveau:

a) Capital social K. 26.013.600.—
b) Depuneri spre fruct. „ 105.226.820.—
c) Fonduri de rezervă „ 10.448.170.—

Acestea sunt principalele sume puse la dispoziția băncilor pentru afacerile lor, acordarea de împrumuturi.*)

Față de aceste cifre, cele 35 însoțiri de credit și economie, cu prea modeste capitaluri, care au procurat cifrele bilanțurilor lor pe 1910, spre publicare, în A-

*) Din „Anuarul băncilor române pe 1912” am adunat totalul sumelor luate dela fiecare bilanț, ca să dau valorile de mai sus. Pe viitor ar fi nimerit, dacă „Anuarul” ar da un bilanț general rezumativ al băncilor noastre.

Era, în ziua aceea, o zi frumoasă și soarele înflorea umbrarele; ca niște flori risipite de o mână darnică, așa păreau ochiurile de lumină, și nici un murmur nu trezea liniștea amiezii, dulcea și dumnezeiasca pace trăia în ceasul acela.

În staulul din poiană, vitele culcate, cu ochii întredeschși, umbriți de lungile lor gene, rumega, un scârțeit, abea lămurindu-se.

Văcarul, după ce se întoarse de câteva ori, se așază cu fața în sus, și adormi, la umbră, în coliba lui.

Mătasă veghea. Se uita la vita lui și i-se păru de mirare oarecum, că Joiana nu rumegă și ochii nu și-i umbrise de lungile ei gene, și încetșor, ca să nu dea de bănuț se ridică dela pământ, își aruncă ochii peste mulțimea de capete și abea atingând locul pe unde trecea, se strecură ușor, spre pădure. Apoi se opri odată, și uitându-se îndărăt, sigură că nimeni n'o vede, o luă la goană.

Mătasă era pe urmele ei.

Joiana se opri la marginea unei stânci și începu să ragă încet, chemând pe cineva par'că. Apoi, se urcă pe o lespede îngustă și așteptă.

Mătasă privea.

Din scorbura stâncii se ivi îndată capul unui șarpe, și trupul lui lung, dintr'o aruncare, fu pe marginea lespedei. Se încolăci de picioarele de dinapoi ale Joiane, și apropiindu'și gura de ugerul ei, i-l suga cu lăcomie.

Joiana se bătea leneș cu coada pe spate și rumega liniștit.

Șarpele se descolățacia cu încetul, pânțele lui umflat, cădea de voie și după ce stoarse cel de pe urmă strop, rămase întins pe lespede, în bătaia soarelui, adormit. Vita se întoarse la ciurdă.

nuarul băncilor, indică neînsemnătatea mișcării cooperative. Apoi, trebuie să ținem seamă, că printre cele 35 însoțiri, sunt unele care nu fac parte din „societățile cooperative” propriu zis. Exemplu: „Solidaritatea”, trecută în Anuarul băncilor ca însoțire, e înființată de băncile cunoscute. — ca un organ de control al acestora.

Găsim, apoi, un alt șir întreg de firme ale diferitelor însoțiri, care au luat ființă de curând, și despre care, deci, nu putem spune nimic.

În prezent, creditul țărâniei este îndestulat, pe cât e cu putință, de băncile noastre comerciale. Sau, creditul micului țăran, — aceasta se știe îndeobște — are nevoie de izvoare speciale, dela care să se alimenteze, prin care să se procure ner-urilor producției agricole capital în condițiuni avantajoase și ca preț — dobânda — și ca termen de restituire, un termen mai lung, potrivit condițiilor vieții economice dela sate.

Organizarea rațională a creditului micilor plugari, urmează să se înfăptuiască și la noi, — și nu-și găsește o mai nimerită înfăptuire decât — prin înființarea băncilor populare, însoțirilor de credit și economie, bazate pe principiile raiffeisiane

Știu bine că acum majoritatea covârșitoare a clientelei — debitorii — băncilor noastre pe acțiuni, tot țărâniea o alcătuiește.

Dar aici vorbesc de micii plugari, — adevărații săteni care nu pot străbate decât cu multă greutate, dacă străbat, până la sprijinul institutelor financiare existente.

Atât nevoia cât și condițiile de existență ale cooperativității în viața economică a poporului românesc, există, fără îndoială.

Precum sistemul Raiffeisen al băncilor populare, întemeiate pe răspundere nelimitată a celor întovărășiți pe îngrădirea di-

videndului ce se acordă „părților sociale” a prins rădăcini în alte părți, chiar la nemururile învecinate cu noi, chiar la acele țări cu care trăim la olaltă pe pământul nostru, — nu înțelegem de ce nu ar putea fi adoptat și de țărâniea noastră?!

Ni-se va răspunde, de sigur, — cunoscând aceste obiecțiuni, — că plugarul român e prea individualist sau că nu e în stare să pătrundă rostul unei instituțiuni așa de înalte. Mi-se va arăta, mai departe, că băncile raiffeisiane, pot fi o primejdie (vedeți situația din Bucovina!), pot duce spre dezastru, întreaga viață economică a țărânilor întovărășiți.

Plugarul român nu e mai individualist decât cel ungar, spre pildă, — care, și el a adoptat sistemul băncilor raiffeisiane.

Să avem numai propovăduitori, care să-i tâlmăcească firea intimă și marea utilitate a instituției, — și fiți încredințați, că săteanul nostru nu se înspăimântă de răspunderea solidară nelimitată, — baza sistemului Raiffeisen — căci ea slujește drept cheazăie puternică, la procurarea unui credit mai ieftin decât în timpul de față, când bietul sătean e izolat, e slab, neștiutor și deci mai lesne de exploatat.

Intru cât e vorba de situația vitregă de criza băncilor sătești, din Bucovina, apoi ținem să arătăm numai că această criză nu a izbucnit din cauza lipșirii sistemului Raiffeisen, pe care sistem, plugarii noștri din acel ținut l'au înțeles și l'au adoptat, ci din cauza lipșii de pregătire și scrupule, din cauza diletantismului cras a acelor care s'au agățat în fruntea „Centralei Însoțirilor române” din Cernaui.

Această criză, pe care vrăjmașii cooperativității, ne-o pun în față, pretutindeni, nu poate să întunece dreapta judecată.

Cine va fi mitropolit-primat al României? Sub

accest titlu cetim în numărul 14—18 al „Revistei Teologice”, redactată la Sibiu de distinsul nostru profesor de teologie Dr. Nicolae Balan un articol cald, în care se face apel la frații noștri din Regat să depună cele mai mari eforturi, ca viitorul mitropolit-primat al României să fie un om nou, în stare să regenereze viața bisericească din Regat, atât de sguduită prin scandalul bisericesc din anul acesta. În legătură cu acest articol, revista dlui Balan, reproduce un articol din „Neamul Românesc” al dlui Iorga, în care învățatul arhimandrit din București, părintele Iuliu Scriban, este declarat singurul merit să îndeplinească cu demnitate și înțelegeră marea slujbă de mitropolit-primat.

*

Sedința Camerei. În ședința de azi a Camerei s'a continuat discuția bugetului ministerului de interne. A luat cuvântul Szmeccsanyi György (partidul popular) care a polemizat cu Hoch János.

Ii răspunde în chestie personală, Hellai Ferencz și Farkas Pál.

Discuția se încheie și se procedează la votare. Bugetul este primit cu mare majoritate.

În ședința de mâine se va discuta bugetul de comerț.

Acum, aflate Mătasă ce-i întârcase Joiana.

Povesti cele văzute sătenilor și sătenii se minunară, și babele pricepură de ce nu foloseau vrăjile lor; cu șarpele nu poți lupta, ziceau ele.

Șarpele trebuia omorât. Un băețan, bun ochitor, îl pândi a doua zi, și un glonte îl nimeri drept în cap, lungul lui trup sbătându-se încă, de cel de pe urmă tremur de viață.

Ziua următoare, Joiana se duse, ca de obicei, la stâncă. Chemă întâi încet, pe urmă tot mai tare și răgetul ei ca un jalnic plâns străbate văile, însă cel dorit nu mai venea. Atunci se înalță pe stâncă și alipindu'și botul de gaura pe unde își arăta șarpele mai înainte capul, mirosi puternic. Chemă din nou, și așteptă o clipă. Apoi privi cercetător afundul gropii, însă nici o formă nu vedea și alipindu'și urechea, ascultă, însă nici un șgomot nu venea. Și deodată, apucată de furii, isbi cu coarnele în gaură. Sfărimături de pietri săriră, rostogolindu-se, un corn i-s rupse și atunci începu să lovească cu copita marginea găurii, și cel dorit nu mai venea. Un muget jalnic umplea văile, că și-se făcea milă, și vita se frământa sbătându-se, și cu un geamăt prelung în cele din urmă, căzu părăsită de puteri, rostogolindu-se în vale.

Pe Mătasă îl durea inima privind-o cum se chinuște, dar când văzu că se prăbușește în prăpastie, o lacrimă îi căzu din ochi, și ridicându'și privirile spre Cel de sus în care își puse omul nostru toată nădejdea, i-se ușură suferința și putu să rostească împăcat: Ale tale, dintru ale tale Doamne!

Răspunsul nostru.

Arad, 30 Noembrie.

Să urmărim nițel metodic, declarațiile dlui Goldiș numai de trei zile încoaci, în articolele pe cari le *iscălește*. În articolul întâi, nu vorbește de altceva decât de persoana d-sale, de felul său desinteresat de a fi, care nu a luat leafă nici dela „Tribuna” și nici dela „Românul” și ne somează astfel: „*Are „Tribuna” cinstea să iee act de aceasta constatare și să tragă apoi consecvențele consecvențe*”.

La aceasta i-am răspuns a doua zi:

„*Ne facem o datorie de onoare să-i răspundem dlui Goldiș și să tragem și consecvențele consecvențe pe cari ni-le cere, dar în-țel să binevoiască a răspunde la o întebare mult mai veche, pe care i-o cerem noi de un an de zile.*”

„Cine a scris articolul unguuresc din „Tribuna” la adresa lui Tisza despre care Vaida în boșura sa scrie etc.” Și adăugăm:

„Să mai punem odată la încercare valoarea vorbelor, ca să se vadă ce înseamnă în gura dlui Goldiș?”

Ce credeți că răspunde azi d. Goldiș?

„Nu pot lăsa, ca chestia principială să fie slăbită prin afaceri de ordin personal. Pentru mine nu persoana mea, personal, e lucrul de căpetenie, ci solidaritatea națională, reprezentată prin partidul național, reprezentat și încheșat.”

Va să zică asupra chestiei pe care a indicat-o însuș, trece dintr-o dată în domeniul deschisă deci sigur mai departe. Unguresc și rămâne și nestia cu numărul și salare, căci acum chestia diferitelor războaie, acum îl interesă — nu-l interesează, solidaritatea necează chestia principială, solidaritatea necează chestia principială, partidul național, reprezentat

Apoi iată facem platforma declarată solemnă că rămâie d-sa del nouă, pe care trebuia să-l, Jeszenszky, început, nu să vie cu activelor și însuși Mangra și cu tot noroiul că a aici un altel sale murdare, nu să-l și instituționari de distrugere de prin această, spărgând și sfășind partid. Dar să a pacea și solidaritatea parte, și să-l și lăsam toate acestea la albaștrul dela „Românul”, cum s’ar zice în să punem odată „Românul” de cuvânt, să-i vor d-sale. La încercare valoarea

D-sa spune: „D-sa național. De ce „Tribuna” sparge „Tribuna” răspunde:

„Nu l-am spus că sparge nimert eu și nici nu l’ar mai a conștii.” „Bine, căci l’a spart d. Goldiș.”

Acum contrav... Goldiș, rămân... an de zile ne... cum a spa... în comitat... interesată, p... în afară de prietini... unanimă. Arererea aceasta este a... Bine, dacă noi... aceasta temă... nu se va termi...

pe temeul articolului unguuresc, scris de d-sa, înțelege oricine că Goldiș, orice-i place.

Să lăsam însă la o parte tot d-sale. Noi oferim persoana noastră, noi îl rugăm, să nu oferă, celtarul păcii. Noi oferim totmai asta e ce compromoate da. Că declaratiilor d-sale. Nu, nu, sinceritate, d-sa sa, rămâie asta chestie de ea propriu al conștii d-sale. Noi nu i o cerem, fiindcă nu-l ținem capabil de sacrificiul ăsta. Să nu pozeze deci, căci pozele nu mai prind. D’aceea, cu toată seriozitatea la chemările d-sale de două zile, facem următoarele solemne declarații:

1) Noi n’am spart solidaritatea și nu umblăm să formăm alt partid, cum insinuăm în mod temerar d. Goldiș în numărul de azi, ci am fost totdeauna și suntem credincioși programului și partidului nostru național, dovadă munca și sacrificiile noastre înainte și dela izbucnirea conflictului în-oaci, dând sprijinul nostru la adunările populare chiar și când acestea au fost prefăcute în prilejuri de calomni și insulte, la adresa noastră;

2) N’am spart noi pacea și solidaritatea ci d. Goldiș și conștii, cari au voit să ne scoată din partidul părinților noștri și ni-au declarat de trădători, profitând de felonia trădătorului Vasile Mangra, pe cari noi l’am executat mai fără cruțare;

3) Vrem pacea și solidaritatea partidului național, dovadă că li-am oferit-o la Cluj și la toate ocașiile, li-o oferim și acum, pentrucă scopul nostru este consolidarea și întărirea partidului și pentru acest scop, am mai spus-o odată, aducem și am fi adus dintru început, dacă ni-s’ar fi cerut, chiar și acele convingeri ale noastre, pe care domniile lor nu vor ori nu pot să le înțeleagă;

4) Ca să se înfăptuiască însă aceasta pace, trebuie să se facă un restitutio in integrum a stărilor dinainte de izbucnirea conflictului în partid, care are drept consecință mutarea „Românului” din Arad, și recunoașterea ziariului „Tribuna” în rând cu celelalte organe de ziar al partidului național, pe care l’a servit totdeauna cu credință, cu sacrificii de bani și de sânge și pentru care nu i-se cuvine stigmatizare și recunoștința din partea fiecărui Român și mai ales din partea comitetului național, pe care l’a susținut și n’are dorință mai ferbinte decât să-l poată susține și de aici înainte în toate acțiunile sale pentru triumful cauzei românești.

5) Poate d. Goldiș să primească aceste condițiuni onorabile, drepte și binecuvântate, și poate aduce și domnia sa, nu persoana sa, ci ura sa, resentimentele sale, răsbunările sale pe altarul acestei păci, care este pacea adevărată, fără nimicire de oameni și instituții, fără învinși și fără învingători, atunci pacea e făcută, în caz contrar vorbele d-sale rămân vorbe goale, simple apucături și fățărnicii cu cari ar vrea să-și poată justifica mai departe acțiunea nefastă începută într’un ceas nenorocit.

Acesta e cuvântul nostru la chemarea dlui Goldiș!

Volnicii administrative.

Cum se respectă pe Valea Crișului „ordonanța confidențială” a contelui Khuen-Héderváry.

Arad, 30 Noembrie.

Populația românească de pe Valea Crișului Alb a fost jignită brusc în sentimentele ei cele mai sfinte. Funcționarul administrativ, care ar avea menirea să-i respecte sentimentele și să se îngrijească de menținerea unor stări pașnice, a despărțit în mod volnic limita competenței sale oficiale, asumându-și rolul de apărător nechemat al statului.

Intr’un număr recent am anunțat că la porunca primpretorului din Borosșebis, un oarecare Bolyos, jandarmii au confiscat în toiu petrecerii, tricolorul călușerilor dela Gurahonț. Faptul ni-a fost comunicat de un anonim, acum însă s’a confirmat prin chiar declarația primpretorului, declarație acordată unui ziar unguuresc din Arad. Căci iată ce a răspuns cel mai nou erou al ideii de stat, gazetarul care l-a făcut atent la faimoasa „ordonanță intimă” dată de primul ministru contele Khuen-Héderváry cu scop de a pune un capăt goanei nebunești după tricolorul nostru:

— N’am cunoștință să existe o ordonanță ministerială, care să oprească numai purtarea demonstrativă a însemnelor naționale. Părerea mea e că, de pildă, purtarea culorilor românești e absolut oprită. De altecum la Gurahonț era vădită intenția demonstrativă, pentru că jocurile se puteau juca și fără cocarde, iar cocardele puse au fost chiar de caracterul cocardelor, pe cari ei le întrebuintează cu ocazia demonstrațiilor politice. In genere suntem expuși la multe provocări din partea Românilor și nu suntem aplecați să tolerăm provocările acestea, ci, fără să ne speriom de protestările și amenințările lor lărmitoare, ne facem datoria de a apăra națiunea maghiară (!) și unitatea statului.

Vedem că nebleznicul căpău al guvernului, pe lângă că se simte la culmea chemării săvârșind volnicia dela Gurahonț, mai are neobrazarea să se și laude, răsfațându-se în rolul apărătorului de stat. Dar mai avem în această declarație și o desmințire a faimoasei „ordonanțe intime”, care pentru gornisti guvernului e încă și astăzi o piesă de forță în scopul de a asurzi străinătatea cu liberalismul actualului guvern ungar.

Infierăm noua ticăloșie administrativă și cerem deputaților noștri să interpeleze fără amânare pe contele Khuen-Héderváry, pentru ca să știm, dacă a mințit vajnicul Bolyos ori șeful guvernului și să mai știm dacă guvernul și-a pierdut orice autoritate chiar și în fața unor slujitori de-o categorie atât de inferioară cum e cea cărei aparține cerberul dela Borosșebis.

Pentru ca cetitorii noștri să-și facă o icoană fidelă despre cele întâmplate la Gurahonț, publicăm la vale un raport, pe care îl primim azi chiar dela comitetul organizator al petrecerii:

Gurahonț, 28 Noembrie.

La 26 Noembrie a avut loc un frumos concert în Gurahonț.

Abia la 4—5 ani odată ne mai putem și noi strînge rîndurile să facem câte o mișcare în vr’un scop cultural — precum era și acest de acum: înființarea unei biblioteci care după dorința noastră să fie o agentură a „Astrei” — pentru pen-

tat de rolurile lor cu multă dibăcie, cu deosebire dsoarele Aurora Ilica, Cornelia Pantos și Octavia Serac, cărora pentru ostenețele lor (au venit din mari depărtări) le exprimăm și pe această cale sincera noastră mulțumită. Cântările executate de corul tărănilor noștri din Zeldișiu condus de vrednicul învățător Savu Dorea, și poezia „La Oglindă” declamată de dsoara Octavia Serac, în costumul său pitoresc de pe „Valea Crișului alb”, au fost toate excelent executate storcând laude și nesfârșite aplauze din partea publicului de față.

După concert a urmat dansul. Tineretul și dsoarele se înșiră ca frumoase mărgăritare în horă. sârbă, romană, ardeleană, ș. a. până în zori de zi.

Inregistrăm de altă parte cu mult regret și canele ce ni-le-a făcut cinstita administrație și de astă dată, și anume: Concesiune pentru această petrecere am primit dela protopretura noastră din Borosșebes, numai cu condițiunea însă ea venitul să se întrebuințeze pentru pruncii săraci din Gurahont jumătate, iar cealaltă jumătate pentru biserica din Bonțești. Așa dară scop *impus din oficiu*. D. protopretore a trecut chiar și peste hotărârile ministrului de interne, care a îngăduit la timpul său înființarea „Astrei”. „De-aș avea putere — eu aș interzice-o!” a zis însă subalternul său. Poftim chip de administrație absolutistică! Slavă Tie Doamne! că acum are cine să se îngrijească de sfânta casa Ta și de săracii fiilor ei; dar de scop cultural, de bibliotecă ce lipsă! Valahii n'au să se împărțasească d'al de aceste, ci pentru domni dela administrație sunt numai oi foarte bune de tuns și muls.

Ne-a trimis apoi d. protopretorele nostru un asistent din personalul cancelariei sale, — se înțelege că pe cheltuiala noastră. — Suntem considerați deci chiar anarhiști, căci altcum era de ajuns asistența notarului din loc și a sergentului de jandarmi, cari ne-au străjuit toată noaptea, cu toate că noi ne-am arătat atât de loiali încât am invitat și inteligența maghiară din loc. Acest asistent oficial Nigresiz — de sigur un șvab maghiarizat, — însoțit de sergentul de jandarmi, cu mare cinste patriotică s'au îmbrăcat de data asta.

La finea concertului, adică, s'au jucat frumoasele noastre jocuri naționale „Călușerul” și „Bătuta”, jucate de 9 flăcăi din Zeldișiu, conduși de vătaful lor, inv. Dorea de acolo. S'a sglâmboiat și a admirat mult acest joc și exmisul administrativ, dar la finea jocului — după o scurtă consfătuire confidentă cu notarul din loc — imediat a chemat pe sergentul de jandarmi și mergând în localul unde se desbrăcau flăcii, au confiscat toate cocardele, brinele și primele tricolore ce împodobeau costumurile de călușer. A trebuit să ne întrepunem ca să nu izbuenească indignarea tărănilor noștri în fața acestei inzulte adusă lor.

Mântuirea patriei și de acest pericol se poate mulțumi cu drept cuvânt dlui notar Arcosy Aurvél, al cărui părinte pe vremuri era mare român, ba chiar fise consistorial. Dar fiul? Cel mai aprig persecutor al neamului său. (Vom mai reveni.) Pofteste numai dle notar — când va fi să fie pe valea Zeldișului după voturile noastre.

Pentru ca cinstitei noastre administrații să i-se taie pofta de aș bate joc de bunele și laudabilele noastre porniri, s'au și luat măsurile pentru a se face împotriva dlor arătarea cuvenită către minister.

Afară de aceste scârbe și neplăceri ne-au mai lărgit calea către un deficit material și moral încă și faptul că foarte puțini oaspeți dintre ai noștri — prin jur — de cari țineam mult seama — nu au onorat cu prezența lor. Din Buteni au parțiat d. administrator protopopesc Iuliu Bodea și stim. familie și d. Dr. Cornel Albu; din Almas d. Aurel Novac cu st. familie. Din Brad și din Halmagiu nimenea, din jur cinci preoți și un singur învățător — afară de diletanți, — și în fine cărturăria din localitate care însă e

foarte puțină. Dacă cari de astă dată nu s'au arătat geloși față de noi, doar nici n'am fi putut infirpa nimic.

Nu vom trece de aici așa de ușor peste vli-rectiunea fabricii d'ăin, anume Blauer s' Dsa ne-a dat gratis lumă ciment din localasta cu mare jertfă, căci topină electrică sup mașina conducătoare s'a fost cma mai în ac'pus 40 de oameni cari au înt' stricat, treagă la motorul electric pe spesele cr' s'noar' u. Ne-a mai dat încă și alt sprijin, pe car' dorința dsale dictată de modestie nu-l amintim. Il rugăm însă pe domnul Blauer să primească mulțumita noastră cea mai sinceră.

Iar răceala și deinteresarea din partea fiilor neamului nostru elui mult pătimitor, ne face a crede că și nouă, ceter de pe „valea Crișului alb”, pe lângă că nu s'ntem pe deplin compacti și solidari dar ne mai'ipsește multă energie și iubire de neam.

Nu ne vom descuraja deci nici de data aceasta, ci în speranță că în viitor, ne vom mai desface de unele slăbiciuni — ne va întări cu cursul lor, ne înrolăm la nouă probele viață.

Comitetul aranjtor.

Scrisori din București.

Bătăioșii de Valahi. — Știri din sursă maghiară. — Tăcere semnificativă. — Deschiderea corpurilor legiuitoare.

București, 15 Noevvre.

Birourile telegrafice ungurești, cu toate lecțiile primite, nu s'au desbărat de obiceiul de a lansa cele mai neadevărate știri despre Români. Multă vreme ele gâsiseră un debușeu pentru plasarea tuturor bazaconiilor chiar la zărele din București. Știri despre pretinse revoluțiuni, istorii ce nu existau decât în creierul înfierbântat al cutărui scrib de senzații, se transmiteau la București, unde erau crezute pe cuvânt.

În timpul din urmă vigilenta ziarelor de informații de aici a făcut însă pe corespondenții unguri să renunțe la știrile lor mincinoase cu privire la Românii din Ungaria. Totuși din când în când își mai încearcă norocul. Astfel astăzi cetim într'un ziar următoarea telegramă din Budapesta:

„Biroul Agenției telegrafice ungare comunică următoarea știre din Deva:

„În zilele de 12 și 13 cor. tărăanii români din comuna Sântandreg, au pătruns înarmați cu topoare în localul școlii statului, unde au distrus totul.

„Tărăanii români vor să împiedece astfel ca copiii români să fie trimiși la școala statului. O parte din populație ar fi vrut să și trimeată copiii la școală, dar s'au temut că-i expun furiei agitatorilor.

Se crede că afacerea nu va rămâne fără urmări serioase.

Autoritățile primesc încontinuu scrisori de amenințare în care se spune că liniștea nu se va restabili la Sântandreg, până când nu se va închide școala și nu se vor înceta procesele contra „agitatorilor”.

Agentia cere deschiderea unei anchete și trimiterea unui puternic detașament de jandarmi la Sântandreg.

Minciuna însă n'a prins. Căci ziarul căruia i-s'a trimis această știre, adaugă că ea este din sursă maghiară și că deci nu i-se poate da nici o crezare. Astfel a fost demascată, chiar printr'o știre a lor, procedura birourilor ungurești, cari pot fi sigure că informațiunile date de ele sunt de acum înainte controlate și că pentru România ele nu mai au nici o valoare.

ca și știrile mincinoase ale birourilor ungurești, nu mai au crezare nici știrile lansate de anumiți Români, cari, grupați în jurul unui ziar oarecare, au constituit un identic birou de informațiuni mincinoase.

Apele turburate de noroiul aruncat în chip inconștient s'au limpezit. Și probabil domni, cari își aveau agențiile în toate unghiurile vor fi văzând cu durere cum minciuna astăzi nu li-se mai crede. Cum chiar zărele, cari le publicau odată cu plăcere infamitățile agențiilor, azi nu mai amintesc nimica de tradare, acest făt merit a compromite pe respectabilii lui părinți.

Și, ce este mai dureros, este că cei cari au luptat pentru răspândirea acestei legende, au făcut să intre în sufletele Românilor de aici convingerea că acelaș politicianism s'a încuibat și în Ardeal. Că și acolo lumea se joacă cu vorbele mari, că nu se mai pune nici un preț pe valoarea cuvintelor. Și aici este răul, ale cărui urmări le trag acum tocmai autorii uritei povești.

Iată de pildă ultimele discursuri ale deputaților români în camera ungară. Ziarele de aici au publicat scurte rezumate despre ele, evitând a le comenta. De ce? Pentru că chiar arei oratori au căutat să acrediteze în opinia publică de aici le criri, cari n'au existat.

Altădată discursurile lor erau comentate. Lumea publicau fotografiile, se arăta îndreptățirea motivelor invocate de ei. Azi o tăcere adâncă se face în jurul lor; o tăcere, din care ei ar trebui să tragă concluzii pentru viitor, o tăcere, din care trebuie să înțelegem că, grație odiosului procedeu, grație ușurinței cu care au aruncat neadevărul, azi lumea românească nu mai se însufletește ca în trecut de cuvântul lor.

Șemnele sunt într'adevăr demne de îngrijorare. În luptele noastre aveam un puternic sprijin moral: Dragostea și încrederea fraților din țară. Și astăzi începem să nu le mai avem ca mai înainte. Iar de vină sunt aceia, cari n'au știut să rămână la înălțime, la care opinia publică țară se obișnuise să-i vadă.

Prin mesajul regal, s'au deschis astăzi Camerele legiuitoare. Acum începe pentru București adevărata viață, de agitație politică, de sbucium de acțiune. Figurile marcante ale tuturor partidelor se întore în capitală în vederea luptei ce se va da. Se pun la cale planuri, se tin consfătuiri, se fac declarații cu privire la diferite atitudini.

E o viață întreagă care izbuenește ca pe fărâșe, care captivează, pe cei mai mulți, ca face ca atențiunea tuturor să se îndrepteze către ecelor ce i-au parte activă la această viață. Șefii din străinătate, deputații și senatorii din provincie, figuri ce și fac apariția numai în sesiunile parlamentare, își ocupă obișnuitul loc la Capșa. Sau se preumblă cu aer triumfător pe alea Victoriei, privind par'că de sus pe muritorii de rând, cari, în schimbul votului, abia de îndănesc să-i ceară o mică intervenție.

Sosese toți. Și la Capșa se deschis bine palamentul, vorbesc de succese parlamentare, afirmă sigura cădere a guvernului. Se descompun acte dintre culisele politice, din cari gazetarii alege eciaace-i convine. Când se apară în coloanele ziarelor: „Se afirmă că garantă că demisia dlui X din postul cel de oc e fapt împlinit” — „Credem că și ea va avea urmări incalculabile pentru...”

Nu este mai puțin adevărat că de data asta lumea privește cu mai mult interes la activitatea reprezentanților din sfatul țării. Impresiunile prin cari trece țara și porțile noastre, turbările cari amenință în vederea noastră, le-am văzut la unii dintre aceștia, toate toate făcând ca lumea să se gândească serios la siguranța țării.

Este deci explicabilă nerăbdarea cu care a

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

șteptat Mesajul regal, care a produs o bună impresie. Este explicabil interesul, cu care se așteaptă lucrările corporilor legiuitoare. Sunt încă atâtea de făcut pentru întărirea acestui neam și pentru asigurarea lui din partea ori căruia atac. Și toți așteaptă să vadă ce și cum se va face spre a se asigura siguranța în toate privințele.

Correspondent.

Un război evitat.

— Relațiile anglo-germane. —

De mult în politica externă, evenimentele cari să arunce valuri atât de agitate, nu s-au petrecut ca în decursul acestei săptămâni. Abia acum, după aproape o jumătate de an, a aflat lumea că conflictul marocan ajunsese într'un moment să conflageze întreaga Europa, ba chiar și pe celelalte continente. Într'un discurs senzațional pe care l'a rostit în camera comunelor din Londra ministrul de externe Grey a istorisit anume toate fazele acestui conflict, arătând cum în clipa când Germania își trimise vasul său de război la portul Agadir, Anglia era hotărâtă definitiv pentru intervenție războinică în favoarea aliatei Franța. Numai grație întâmplării a fost evitat războiul, care plana nebănuit asupra pașnicei civilizații a veacului nostru.

Pentru ca cetitorii noștri să se poată orienta deplin asupra epilogului senzațional al chestiunii marocane, publicăm la rândul său discursul ministrului Grey, cât și depășirile cari reoglinesc efectul general pe l'a avut în politica externă, rezervându-ne a reveni în caz de necesitate cu un articol mai larg:

D. Grey, ministrul de externe, declară că chestiunea marocană este atât de serioasă și delicată, încât ar fi o amesteca cu alte chestii. Ministrul declară că Kiderlen Waechter, a făcut declarațiuni largi dar incomplete, cu privire la ceea ce s'a discutat între ambasadorul Germaniei și dânsul. Este intru câțva omenii diplomației, a zis d. Grey de a publica dări de vedere asupra unor convorbiri diplomatice, fără a se consulta partea cealaltă. În cazul de față însă, nu am nimic din declarațiunile ce le va face d. Kiderlen Waechter, până ce am cetit darea de seamă tipărită. Într'una din aceste situațiuni ar împiedeca să fie conștient. Nu mă plâng de aceasta dar trebuie să pun în vedere în curent de cum stă situațiunea, mai ales în comunicarea a ambasadorului german din Iugoslavia, a fost însoțită de explicații demonstrând că ambasadorul german privea restabilirea statului quo în Maroc dubios dacă nu imposibil și că ceea ce urmasa atunci era o soluțiune definitivă a chestiunii marocane între Germania, Franța și Spania.

În ziua de 3 Noembrie am încunostințat pe ambasadorul german că situațiunea creată prin trimiterea la Agadir a vasului „Panther” trebuia discutată în cabinetul din cauza importanței faptului. La 4 Noembrie am încunostințat pe ambasador că trebuia să rămân în considerare obligațiunile noastre convenționale față de Franța și propriile noastre interese în Maroc, căci desfășurarea evenimentelor ar putea să atingă interesele engleze în mod mai direct decât până acum. Am putea recunoaște noi aranjamente încheiate între noi. Am dat să se înțeleagă că această părere a guvernului. A urmat apoi o perioadă de timp în care și nu am primit nici o indicațiune din partea ambasadorului german despre tendințele sau dorințele

sale și nici lămuriri cu privire la ce înțelegea dânsul prin definitivă transare a problemei marocane. Știrile ce le-am cules din altă sorginte ne-au inspirat teama că această soluție ar putea fi împărțirea Marocului fără ca noi să fim consultați.

În ziua de 12 Iulie, d. Kiderlen-Waechter răspunzând unei întrebări a ambasadorului englez la Berlin l'a încunostințat că n'a existat niciodată gândul transării chestiunii marocane discutând-o numai între Germania, Franța și Spania. Exceptând acest comunicat negativ n'am mai primit din partea Germaniei vre-o informație ulterioară. Ceva mai târziu ziarele au anunțat că Germania a ridicat cutare și cutre cereri cu privire la Congo la care Franța nu ar putea consimți. În ziua de 27 Iulie, zice d. Grey, am spus conțelui Metternich, ambasadorul Germaniei, că tăcerea noastră nu trebuia interpretată ca și cum ne-am desinteresat de chestiunea Marocului.

D. Grey a cerut apoi deslușiri dlui Metternich cu privire la intențiunile Germaniei la Agadir, ambasadorul german n'a putut însă da aceste lămuriri. În aceeași zi d. Lloyd George a conferit cu d. Asquit și cu d. Grey cu privire la discursul ce avea să-l țină în aceeași seară. Declarațiunile mele, făcute dlui Metternich, a zis d. Grey, erau de natură a provoca tratative diplomatice; discursul dlui Lloyd George nu conținea amenințări dar textul discursului s'a uitat iar legendele s'au format. D. Metternich a informat pe ministrul de externe la 24 Iulie că intențiunile Germaniei trimițând vasul „Panther” la Agadir nu erau de fel schimbate. Germania nu s'a gândit nici când la crearea unei situațiuni navale la Agadir. Ambasadorul german a rugat pe d. Grey să nu facă însă nici o declarație publică cu privire la această conversațiune.

La 25 Iulie, d. Metternich a informat pe d. Grey că comunicarea făcută la 24 Iulie trebuia socotită ca secretă și că din cauza discursului rostit de d. Lloyd George, Germania nu putea consimți ca aceste declarațiuni să fie aduse la cunoștința parlamentului. La 27 Iulie d. Metternich a făcut o comunicare dlui Grey cu privire la intențiunile Germaniei animate de un spirit amical față de Franța și Anglia. D. Grey a exprimat speranța că această comunicare ar putea sluji ca bază de plecare și a opinat că nu ar fi necesar a se reveni asupra unor lucruri cari n'ar putea decât să provoace înverinări reciproce. D. Grey a zis apoi: relațiunile noastre de prietenie și ori ce sprijin acordat Franței sau Rusiei trebuie să depindă de asentimentul parlamentului dar guvernul nu ar sprijini nici o acțiune provocătoare contra Germaniei. O națiune cum e Germania, având cea mai mare armată din lume și o marină în continuă creștere, trebuie să facă tot ce-i stă în putință de a împiedeca aprehensiuni naționale. Singura dorință a Angliei este de a trăi cu Germania în termenii egalității. Ministrul a adăugat că personal părerea sa este că cea mai înțeleaptă politică pentru Anglia este de a întinde cât mai puțin imperiul și mai ales în Africa. Este cu neputință să zoricim peste cale îmbunătățirea relațiunilor noastre cu Germania dar dacă interpretăm în mod corect tonul și spiritul ce se degajază din discursul cancelarului german d. Bethmann Hollweg, vom răspunde în mod franc următoarele:

Au fost oameni cari aveau o bucurie peste margine de a sugera că eram gata de război și cu cât ne apropiam de război cu atât se părea că era mai mare bucuria lor.

Ne-ar fi cu neputință, a zis d. Grey, să avem o politică de izolare splendidă căci aceasta ne-ar sili să construim noi vase de război luând de bază nu flota renumită a celor două mari puteri maritime dar flotele națiunilor unite din Europa.

D. Grey a spus apoi că dat fiind că acum nu e nici o perspectivă de război, speră că discursul său va avea o influență liniștitoare și va calma pe cei ce erau alarmați. Articolele secrete ale convențiunii anglo-franceze au fost publicate iar alte tratate secrete n'au fost.

Prietenia noastră cu Franța este o garanție că nici noi, nici dânsa, nu vom avea o politică provocătoare contra Germaniei.

Discursul dlui Grey a făcut cea mai bună im-

presie asupra uturilor partidelor politice. Au mai vorbit în ședința de Luni și cele următoare primul ministru Asquit, șeful unioniștilor Law și șeful partidului muncitorilor Macdonald, subliniind cu toții declarațiunile principiare ale lui Grey.

Atitudinea presei.

Ziarul liberal „Morning Leader” arată că din discursul ministrului de externe reese în mod clar că politica lui Edward Grey nu se interesează dacă Franța ocupă Marocul, Italia Tripolisul și Rusia provinciile persane, dar nu poate suporta când Germania ridică pretențiuni pentru un port însemnat la coasta Africeii.

Aceasta nu va folosi câtuși de puțin pentru menținerea păcii.

„Daily News” atacă pe Sir Edward Grey și crede că lipsa de temperament a slăbit mult influența discursului său. Germania poate fi sigură însă că, cuvintele amicale rostite de Sir Edward Grey față de Germania, au o importanță mai mare ca atunci când ar fi venit din partea vre-unui alt bărbat de stat.

„Daily News” șabilește în același timp că s'a renunțat pur și simplu la versiunea destinată a motiva discursul ministrului Lloyd George după care acest discurs ar fi fost rostit în urma faptului că o telegramă a oficiului de externe englez adresată la Berlin a rămas fără răspuns. Aceasta versiune este inventată. Se stabilește că Grey a făcut cereri exorbitante și că discursul ministrului Lloyd George a fost bazat pe date false.

Comentariile presei germane.

Declarațiunile făcute de Sir Edward Grey au în general o primire favorabilă în presa germană. Multe părți din discursul ministrului de externe sunt primite însă cu oarecare îngrijorare. Așa de exemplu „Berliner Tageblatt” scrie:

„Guvernul britanic deși își întinde secul și grija peste toată Africa, deși neagă că Franța nu a avut să accepte schimbul de teritorii propus de guvernul german și deci o cedare netocmită, ridică totuși pretenții exagerate. Sir Edward Grey și-a închiat discursul de eri cu un apel prevăzător către Anglia. Anglia se pune pe treapta unui conducător al lumii. Germania ar fi perfect mulțumită să nu fie așa, dar un drept de veto ne-nărginit nu corespunde timpurilor actuale.”

„Börsen Courier” constată că discursul lui Edward Grey nu este merit a mări speranțele pentru îmbunătățirea raporturilor.

„Vorwaerts” arată importanța discursului împăciuitoar al ministrului de externe englez care constituie o manifestație a guvernului englez pentru îmbunătățirea raporturilor anglo-germane.

Celelalte ziare înregistrează discursul fără comentarii.

Un acord colonial anglo-german.

Se anunță din Berlin. În cercurile bine informate se susține că, cancelarul Bethmann Hollweg și ministrul de externe Kiderlen Waechter vor mai avea odată prilej înaintea închiderei Reichstagului să precizeze atitudinea guvernului german față de evenimentele din ultimul timp și să aducă în discuție discursul lui Grey.

Se afirmă apoi că ministrul de război al Angliei care este persoana grata împăratului Wilhelm va fi invitat de Crăciun la Berlin și că va intra cu acest prilej în legătură cu factorii conducători în vederea unui acord colonial anglo-german.

Ce spune presa franceză.

Ziarele parisiene au apărut cu mari întârzieri, pentru că toate au voit să aibă în întregime discursul lui Grey.

Impresia făcută de declarațiunile ministrului de externe englez este favorabilă și liniștitoare.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.
Spălare cu aburi.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Ziarul „Matin” enumără acțiunile vapoarelor germane și spune că Agadirul a trebuit să tolereze timp de 151 de zile pavilionul german. Ziarul „Matin” enumără caracterul pacinic al discursului lui Grey și spore că pacea depinde numai de Germania. Dacă Germania nu are intențiuni agresive, alarma de război din Europa va fi înăbușită până într'un an sau doi.

„Barosul” d-lui Suciu.

În discuția de „idei” care a bătut de un an de zile în coloanele organului autorizat a intervenit acum un argument nou, un argument hotărâtor: *barosul*. Onorificul argument este pus la contribuție de un membru al comitetului național, un fost deputat, distinsul domn Dr. Ioan Suciu.

Acest argument nu e nou pentru d. Suciu, prin urmare nu e nou nici pentru noi. De douăzeci și cinci de ani de când e d. Suciu în Arad tot cu el operează.

— *De mine nu culează să scrie nimeni nimic, că dau cu barosul*, aceasta a fost și este spirituala maximă caracteristică a fruntașului nostru, în temelul căreia și-a făcut totdeauna mendrele în comitetul național, Arad și jur și, suntem siguri, tot în temelul acestei maxime a făcut să apară în ziarul autorizat, din al cărui comitet de redacție face parte și dsa, toate informațiile murdare la adresa tuturor a căror n'au crezut de cuviință să se solidarizeze cu elica din care face el parte. În temelul acestei maxime a fost făcut d. Dr. N. Oncu „*ramolit național, care nu se mai retrage în pensia nemeritată*”, în temelul ei a fost tratat părintele Ciorogariu cu *epitetele cele mai josnice și atacat în cinstea lui de preot*, în temelul ei a fost făcut d. Bocu *falsificator de poliți*, iar când s'a adresat tribunalului d. Suciu s'a ascuns la spatele unui om de paie, în temelul ei n'a fost crutată nici chiar familia dlui Bocu — cetitorii cunosc cazul când soerul dlui Bocu a fost terfelit în „Românul”. D. Suciu a stat totdeauna la spatele „Românului” și a zis: *Scrieți, aici sunt eu cu barosul!*

Iată că apare însă și la noi o notiță, la poșta redacției, de înțeles mai mult glumeț: Cică d. Suciu n'ar mai avea cancelarie de avocat și s'ar fi făcut... rentier. Un lucru cunoscut de altfel de întregă lumea din Arad, căci este știut că d. Suciu face de o vreme încoace numai politică și... ziaristică.

Îl știam majordom, inspector, ori Dumnezeu știe ce la tipografia „Concordia”, într'o vreme se răspândise chiar svonul că pleacă la Budapesta, ca organizator al partidului.

Credeți că d. Suciu s'a desmintit? Nu, căci zice în „Românul” de astăzi într'o somare adresată, închipuiți-vă, unui om bătrîn ca d. Dr. N. Oncu, că dacă nu-i vom da reparație în trei numere consecutive:

„După trecerea alor 48 de ore fără rezultat mulțumitor va face așa cum va afla de cuviință” și că „va ridica barosul intru apărare legitimă”.

Ei bine, d. Nic. Oncu nu are nici o legătură cu scrisul redacției noastre în chestia aceasta. Îi facem deci cunoscut dlui Suciu că nu-l vom lăsa să aștepte trecerea alor 48 de ore, pentru că îi declarăm de pe acum:

— Amenințările sale nebune nu ne înspăimântă nici o clipă și suntem hotărâți să punem capăt încercărilor de terorizare.

Noi nu suntem nici bătrîni de 70 de ani, nu suntem nici preoți cărora chemarea sfântă de apostoli ai păcii să le lege mâinile. Dar nu suntem nici femei, nici copii nevrăstnici.

Poftească deci, d. Suciu cu *barosul!* Noi îl așteptăm.

Altfel, fiind chestie de „pâne” noi nu vrem să luăm „pânea” nimănui și dacă d. Suciu spune că nu și-a disolvat cancelaria, luăm notă și vestim că cancelaria dsale există.

Redacția „Tribuna”.

Răvaș din Beiuș.

Conferința II și a III-a a despărțământului Astrei. — Alegerile congresuale.

Beiuș, 28 Noembrie.

Conferențele la oraș ale despărțământului „Astrii” se continuă în condiții foarte bune. Publicul ia parte în număr neobiceiuit de mare, iar conferențiarul se înmulțese.

La 19 Noembrie a vorbit dl profesor Victor Borlan despre „Teoria evoluțiunii” insistând mai ales asupra Darwinismului. Deși tema a fost de un conținut abstract, totuși din partea publicului asistent a fost ascultată cu mult interes.

În 26 Noembrie conferința publică s'a deschis prin poezia „Mama” de Maria Cioban, declamată foarte bine de d-șoara Iuliana Țiț, care a fost aplaudată.

A urmat dl Dr. Ioan Comșa, medic în Sâmbăteșag vorbind despre „Ochiul normal și anume liniile ochiului”.

Incepe prin a spune, că dintre toate organele ochiul este partea cea mai defectoasă. Fixând această idee arată anomaliile nenumerate ale ochiului. Termină propunând, că dacă e vorba de educarea țărănilor la noi în Bihor, să ne îndreptăm privirea asupra celui mai dezvoltat simț al lor, care este *auzul*. Răspândind *muzica*, înființând coruri de cântări bisericești și lămești, țărânul ajunge la o cale de progres, care va aduce roade și în alte direcțiuni.

Conferința a fost de un conținut foarte instructiv, predată într'o formă ușoară, ici-colo presărată cu epizoade hazlii și experimentări bogate.

Îi suntem mulțumitori dlui Comșa, că deși locuind departe de Beiuș a grăbit să și dea concursul binevoitor la șezătoarea de ieri.

Dnii Ioan Bușța și Francisc Hubic, profesori, dl Al. Chira, inv., foști și actuali conducători de cor au avut amabilitatea a ne executa la vioară un terton din muzica clasică. La insistența publicului însă au trebuit să mai execute și alte bucăți.

Ne bucurăm că acești trei violiniști ai noștri, lăsând la o parte ocupațiunile lor zilnice, implică o dorință plăcută a publicului din Beiuș, dându și concursul artistic la îndrumările noastre culturale.

În sfârșit dl președinte, Gavril Cosma, mulțamește debutanților și publicului pentru interesul manifestat față de activitatea Despărțământului. Anunță, că viitoarele conferințe se vor ține numai tot la două săptămâni, având în timpul liber să prelegem la sate.

În 10 Decembrie va vorbi dl Traian Pinteru caud. de adv. despre „Poesia românească”.

Pe când aceste șire vor apare, scrutiniul pentru alegerea de membri congresuali din districtul Orăzii-mari, va fi încheiat și se va ști cine a întrunit majoritatea voturilor atât din partea clerului cât și din a mirenilor.

Alegerile n'au decurs de fel normal. S'a dat luptă violentă, s'au comis greșeli de tactică, abuz de afaceri și terorizări nedemne și neadmise în constituția noastră bisericească. Față de vechii candidați, cari au reprezentat interesele bisericii și ale școalei cu cinste, s'au ivit candidați noi, unii cari n'au la arhivul lor absolut nici o faptă mai remarcabilă prin care să fie justificată recomandarea de candidat congresual.

Iată, în cercul Vășcăului, față de dl Dr. Gavril Ardelean, mai în urmă protopretorele Vășcăului Desideriu Tempeleanu. Cine cunoaște trecutul dlui Dr. Cosma, interesul viu ce'l poartă așezămintelor noastre bisericești și școlare, va fi cuprins de o revoltă adâncă, când față de acest fiu credincios al bisericii se dau porunci peste porunci, ca să fie trîntit.

Tot așa s'a dus lupta și față de dl Dr. Ioan Papp, în cercul Beiușului, bărbat cunoscut pentru înaltele sale sentimente naționale și creștinești.

Dl administrator protopopesc Dr. Victor Fildan a aflat de cuviință să trimită învățătorilor, următorul ordin ce'l publicăm la vale întocmai:

Nr.-ul 364/1911.

Număr intim!

On. Domnule!

În interesul binepriceput al On. d-tale (adecă nu în al școalei și al bisericii N. Cor.) în conglăsuire cu toți factorii (cari factori? N. C.) Ți-se impune (Așa!)

a conlucra cu succes necondiționat (adecă cu toate mijloacele permise și nepermise! N. Cor.) la alegerea sigură (!) în congres pe 1911—1914, a lui Dr. Nicolae Regman, secretar consistorial, Oradea-mare, câștigând pentru dânsul toate voturile îndreptățite din parohie (irelevant de vor fi la alegere ori nu. N. Cor.) chiar spre a deveni ales față de cutari (uf!) cari nu sunt în imediata cunoștință a stării noastre școlare și cărora nu le este de soarta învățătorimeii așa strins legată pozițiunea socială și oficială ce'l poartă.

Sunt sigur în prestațiunile on. d-tale oficioase (ca prestațiunile d-le administrator? N. C.).

Veți primi sarcina de notar, făcându'l (!) cunoscut pe dl Dr. Nicolae Regman alegătorilor în special băbaților de incredere.

Beiuș, la 11 Noembrie 1911

Dr. V. Fildan, m. p. adm. ppeș.

După cum vedeți Onorați cetitori, asta înțeleg eu unul care își face datoria oficioasă — conglăsuitor, de aceea să strigăm: Să trăiască administratorul protopopesc, dl Dr. Victor Fildan! Slujă bună și credincioasă peste puține ai fost pus peste multe vei fi pus.

Dl protopop al Vășcăului la aceste alogeri a fost foarte îngăduitor față de preoțimea subalternă, a vorbit cu mult mai domol. Cu datul de 10/22 Noembrie 1911 a trimis preoților următorul aviz:

Mult Onorate Die!

Deoarece numai la insistența On. noștrilor preoțimi din tract m'am hotărât să primesc candidatura pentru mandatul la congres — pentru a nu fi dezavuat tocmai de aceia cari m'au candidat — aștept dela P. D.-Ta ca la alegerea del 17/30 Noembrie să iai parte necondiționat.

Adrian P. Desoam.

Scurt, dar ca să înțelegi!

Apoi ne jucăm noi pe aici de-a constituția bisericească.

Nenorocită țară a lui Mangra!

Cor.

Răvaș din Săliște.

Acum cu începerea postului nașterii Domnului și cu apropierea iernei se observă o mișcare mai vie între intelectualii cari compun des. V. Săliște al Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român.

Frumosul și avântatul apel al comitetului despărțământului adresat la toate agenturile din despărțământ îndeamnă din nou la muncă culturală pe toți iubitorii de cultură românească. Se vor ținea prelegeri populare în toate satele și ginăse, constituite în agenturi și poporul inteligent al acestui despărțământ va alerga să și poartolească setea de lumină. Tânărul protopop al Săliștei se va cobori — ca întotdeauna — în acest an aproape în toate satele; va sfătui, va învăța, va predica, va prelege. Nu că doar satele nu și-ar avea oamenii lor destoinici și cu dor să a cultiva poporul, ci neastâmpărul în bine al acestui slujitor al bisericii îl poartă mereu prin sa și'l coboară la poporul setos de cultivare.

Săliștenii, ca întotdeauna, nu se lasă întrecuți de alte centre culturale. La instituțiile de până acum adaugă o „casă națională” frumoasă, așezată în parcul drăgălaș din fața pieții. Dl Hențiu poartă zice „Aem slobozește pe robul tău stăpâne”, când privește casa asta măreață, zidită din dâniecia „Casei de păstrare”, când s'au ivit treburi culturale. Măne, poimâne toate reuniunile și activitățile culturale ale Săliștei își vor da aici înțelesurile obișnuite. Intelectuali și popor se vor înălțați, când văd progresul cultural din „gine”.

Un svon răspândit zilele trecute a făcut să vorbească mult de muncitorul tainic al aceluiaștat, de primpretorul cercului Săliște. Era vorba că ne va părăsi, chemat airea să lucreze. E cunoscut în cercuri largi acest suflet înțelegător pentru trebuințele culturale și economice ale poporului și ar cauza regrete unanime depărtarea lui.

Durere, valurile discuției dintre „fruntașii „tinerii oțaliți” au ajuns și pe aici. O, de-ar fi mănca neînțelegerea numai la discuții principiale și să nu se caute în vocabulare cuvinte, care pe aici nu se folosese niciodată. Articollu părinte Ciorogariu au schimbat multe inimi și au făcut

ună. Căci — de ce să ascundem — toți eram puși pe gânduri la acuzele aduse „Tribunei”. Nu mai trebuie să amintesc „Insemnările” lui Goga, cari au fost la noi primite cu simpatia, cu care s-au cotit pentru întâia oară, când au fost publicate. De altfel noi am stat cam departe de cearta, care ne-a adus multă desamăgire. Noi dorim să se facă pace.

Și oare de ce să nu se poată? Lumină s'a făcut, „Tribuna” nu e „trădătoare”, s'a dovedit că e o instituție, care nu trebuie să piară. Ar fi vremea să vină „frunții” la gânduri mai bune. De ce nu facem actuală propunerea părintelui asesor N. Ivan, ori... ce bine ar fi și cum și-ar câștiga titlul la recunoștința sufletelor alse ale acestui neam oropsit, dacă ar face și „Românul” o școală culturală și politică în nefericitul comitat al Clujului!

Rămâneau-vom oare numai cu dorința?

Cor.

lor italieni, cari au căzut la 23 Noemvrie. Erau în putrefacție. Prizonerii și răniții au fost răstigniți, scoțându-li-se mai întâi ochii. Cadavrele au fost mutilate grozav.

Cronică școlară.

Indrumări pentru o direcție mai practică a Reuniunii noastre.

De Traian Mager, inv.

III. Presa: propaganda în scris.

Prin ședințele adunării generale și ale conferențelor tractuale foarte potrivit întocmite, pe rând și în diferite puncte, se desvoltă o muncă asiduă pentru răspândirea interesului față de școală; prin organul oficios, pe care abia de-l mai cetim noi, se poate orienta și însuflă învățătoria asupra unor anumite chestiuni de școală: o muncă însă, mai vertiginoasă, o propagandă mai larg simțită se poate face la îndeplinire numai prin presa comună. Pun presa mai presus decât toate celelalte mijloace de propagandă amintite. Azi când gazetă cetese și țărani, aici trebuie să ne întoarcem privirile și să ne acaparăm o parte a presei pentru trebuințele școlii. După ce este recunoscut până la evidentă că dănuirea noastră pe aceste plajuri strămoșești ca unitate etnică atârână numai și numai de la cum vom putea ținea pas în cultură cu celelalte neamuri împreună locuitoare. Și dându-ne seama că cultura numai prin școală se poate produce sistematic, — cari dintre mădulele ființei noastre naționale se va putea subtrage de la îndatoririle față de școală? Când școala este însuși viața ființei noastre naționale, — care corporațiune de ordin politic, ori cultural și-ar putea justifica neamestecul în treburile școlare? Dela 1907 încoaci s'a și început o eră nouă în viața școlii. E mai viu și mai des adusă în preocupările zilnice. Se dovedește de adevărată zicala: „In tot răul și ceva bine” și întors. Căci până aci afară de ziarele de specialitate, abia de mai seria cineva și despre școală, tot așa și pe la adunări publice se discutau câte de toate, problemele politice și nepolitice, dar școala și bietul dascăl în sfera lor neguroasă rămâneau un tărâm necunoscut.

La adunarea de protestare contra legii școlare ținută în Arad, acum patru ani, oratorii se întreceau a-și espune părerile asupra școlii. Public imens din toate păturile noastre sociale. Eram și noi la spatele oratorului care desvolta într'o feceră lumină starea școlii și învățătorului, făcându-ne singur declarația: „Că precum antecesorii noștri au fost susținuți de popor cu ouă, lapte, pui și cupă de mălai — așa vom trăi și de aci înainte” — protestând sus și tare contra ori cărei îmbunătățiri. Iar mulțimea din care și noi facem parte striga: „așa-i, așa-i, trăiască!”

Nu ne ierte cerul, dar totuși e prea mult, căci singur învățătorul purtător de lumină să rămână core în cărușile trecutului întunecos? Dacă dv. ceilalți cărturari vă place a vă legăna în delicia și tot confortul culturii moderne pe noi ne puneți sub obroc, nici să vedem strălucirea noastră! Vlaicu spintecă înălțimile văzduhului, numai noi să nu simțim curentul vremii. Deși înțelegem până la un loc toamele acelor vorbe, a face însă așa aberație de la realitate nu o concedem nimănui decât doar ca licență poetică.

În clipa aceasta s'a putut crea o falșă opinie publică și caracterul dela oraș nu ne mai înțelege durerile. Pentru crearea unei opinii reale și desvoltarea interesului general față de școală înțelegem rostul nostru în presă. Să se rostescă neînecat numele acestora în gazetă la adunări publice în parlament, în jur de mese albe, unde stau împreună cei aleși ai neamului, pretutindeni și cu fiecare ocaziune amintiți și de biata școală. Să pătrundă în conștiința tuturor neprețuita ei valoare. Nu cerem minuni, dar veți vedea dvoastră că sufletul omenesc posedă astfel de ascunzături unde dacă veți știți pătrunde într'adevăr il stăpânești spre a produce minuni. Strălucirea de diamant, a lui Stroiescu câtă vreme v'a licărit în umbră. Când însă marea primejdie a școlii era trimisă de pe buză pe buză tot mai amenințătoare, când acordurile vibrau tot mai dureros, inima acestui om tresărit, i-au atins cele năsi

gingașe și ascunse strune ale sufletului și iată! măreț îndreptându-și privirile spre această vale a plângerilor împărțind cu o dărnice împărțitească din bunurile sale celor năcăjiți. A produs atâta înviore în sufletele noastre, atâta înălțare morală această providențială mână, căci la noi banul are îndoit preț. Neamul acesta mai are mulți și fiecare am putea fi un mic Stroescu. În mare parte rezultatele agitației prin presă sunt zidirile frumoase, în frunte cu monumentala școală dela Cața. Îmbunătățirea sortii noastre tot numai în acest chip o putem aștepta. Îndreptărea noastră la rangul de clasă inteligentă prin aceasta se dovedește. În chestia de școală, nici când să nu fie silit a serie gazetarul de profesie la masa din redacție, ori în fundul de canapea, ei noi de acolo din atmosfera prăfoasă, a odăi de învățământ.

Cuvântul nostru va fi mai competent. Reuniunea nu poate avea legătură directă decât cu organul său oficios, dar lărgindu-și sfera de activitate prin materialul ce-l voi indica în capitole următor, interesul general al învățătorimii crescând față de noile probleme, fiecare își va aduce părerile sale și prin celelalte reviste și ziare. Vom privi cu dragoste la acel ziar, care își va păstra permanent rubrica școlară. Vom stărui ca toate ziarele să facă aceasta, iar din parte-ne le vom sprijini și cu scrisul nostru.

Un nou despărțământ al „Astrei”.

— Corespondență specială. —

În 26 Noemvrie a. c. s'a inaugurat noul despărțământ al „Asociațiunii” în Beclean. 62 de comune aparțin acestui despărțământ, comune cari toate așteaptă focul încălzitor al culturii românești. Ogor întelenit, dar sol bun și accesibil pentru sămânța culturii. O muncă sistematică a oamenilor puși în fruntea despărțământului are să ne aducă roade îmbelșugate, iar Becleanul trebuie să devie un centru pronunțat românesc. Intrăm deci cu cele mai bune speranțe în luptă cu întunerecul, ce apasă cele 62 de comune românești din jurul Becleanului. Comitetul cercual ales acum ne dă toată garanța în privința aceasta. Sunt toți oameni harnici și destoinici, cu pregătiri frumoase, cu zel și devotament pentru cauză, cari prin programul de muncă, desfășurat de noul director al despărțământului în adunarea de constituire, ne pun în perspectivă lucruri însuflețitoare.

Adunarea de constituire s'a ținut în localul școlii greco-catolice românești din loc la orele 1 și jum. p. m. Delegatul central d. avocat din Dej Dr. Liviu Micșa prin o avântată și călduroasă cuvântare salută pe cei prezenți și schițează modul de lucrare și mijloacele activității „Asociațiunii”. Au fost frumoase și însuflețitoare cuvintele dlui Dr. Micșa și n'au rămas neînțelese de țărani adunați la această sărbătoare.

Comitetul cercual s'a compus în modul următor: Director: Dr. Iulian Chitul, medic în Beclean; Membrii în comitet: Dr. Octavian Pavela, Dr. Aurel Iuga, avocați în Beclean, Teodor Cotuțiu, protopop în Diug și Ioan Botean, preot în Nușfalău.

S'au înscris membri noi: 13 ordinari și 13 ajutători. S'a incasat suma de 156 cor.

Vrednică de remarcat este vorbirea noului director. Dânsul ne-a zugrăvit cu multă artă starea inferioară culturală, în care se află poporul românesc din ținutul acesta. A arătat în colorii vii năcazurile țăranelor noastre și a desfășurat un program de acțiune bogat și cuprinzător. Ovații și aprobări zgomotoase as răsplătit frumoasele cuvinte.

Avem deci acum și un centru cultural românesc în orașelul Beclean. La muncă de acum domnii preoți și învățători. Să sprijinim acțiunea comitetului cercual și să ne ținem cu toții de sfânta datorie a ne înscrie sub steagul culturii românești de membrii ai „Asociațiunii”. Cu altă ocaziune voiu publica numele acelor preoți români și intelectuali, cari ne întore spatele și stau departe de scopurile „Astrei”. Să-i știe lumea.

Războiul italo-turc.

În Constantinopol se susține știrea că tratativele de pace, începute de ambasadorul rus Ciarciov, au eșuat. Poarta a dat răspuns categoric ambasadorului, că până ce Italia nu retrage decretul de anexiune al Tripolitaniei, nu poate lua negocierile în vederea păcii.

În urma acestui răspuns Italia și-a exprimat regretele că încercările de pace n'au reușit și că în consecință e nevoită să pornească acțiunea maritimă contra Turciei europene.

Deodată cu această știre se desminte intervenția Monarhiei noastre la Constantinopol. În comunicatul ministrului de externe se spune, că Monarhia noastră n'a intervenit nici odată în tot cursul conflictului.

Suzeranitatea Sultanului.

Mahmud pașa, fostul ministru al marinei turce a sosit ieri la Berlin de unde va merge la Viena. Are însărcinarea ca să predea Suveranilor celor două țări scrisorile autografe ale Sultanului. În aceste scrisori Sultanul acuză Italia că în acțiunea ei contra Turciei calcă dreptul internațional. Termină cu declarația, că Poarta este aplicată să încheie pacea, dar aceasta nu o poate face decât numai menținându-și suveranitatea asupra Tripolitaniei.

Spre Dardanele.

În cercurile politice din Constantinopol se vede că Italia n'a renunțat la gândul unei acțiuni maritime, contra Turciei europene. Se așteaptă chiar în curând apariția flotei italiene în lăca insulelor din Marea Egeică, pe cari le va bloca. Nu-i e imposibilă nici presupunerea că flota Italiei să atace totuși fortărețele turcești — din Dardanele. Față de aceste posibilități Turcia se pregătește.

Nouii ciocniri.

Din Eziat se comunică: La 28 cor. s'a dat o strănică luptă de artilerie între trupele dusmane. Luând parte și artileria de pe vase. Turco-Arabii au fost siliți să predea trei fortărețe și să se retragă. Pierderea lor e de 260 răniți și 80 morți. Lângă Ainzara au avut însă și ei parte de o victorie asupra Italianilor, cari au lăsat pe câmpul de război 500 morți și răniți. Trupele turce se află lângă Dsethic și așteaptă sosirea altor noi.

Anglia pentru Turcia.

Din Constantinopol se anunță că guvernul Angliei a asigurat Poarta că va face tot posibilul ca să împiedice acțiunea maritimă a Italiei contra Turciei europene.

Masacru Arabilor.

Deputatul De Felice telegrafiază ziarului „Giornale d'Italia” următoarele din Tripolis: „În Hense am avut o surpriză înfiorătoare. Într-o noapte am dat de o grămadă de cadavre a soldați-

INFORMAȚII.

A R A D, 30 Noembrie n. 1911.

Documente omenești.

Miscarea literară a celor 10 ani din urmă trebuie să fie pentru toți Români un titlu de mândrie. Străduințele literaților și publiciștilor noștri au urmărit același ideal sfânt: **unitatea culturală a neamului românesc.**

„Tribuna” a fost organul românesc care nici chiar în toiul luptelor cu adversarii noștri unguri n'a pierdut din vedere acest ideal și a stăruit să se dea importanța cuvenită și chestiunilor culturale.

Avem mângâierea că străduințele literaților și publiciștilor noștri n'au rămas zadarnice. Azi, limba frumoasă în care a scris Eminescu și în care scriu Coșbuc, Caragiale, Vlahuță și ceilalți mari scriitori din Regatul României — este scrisă și la noi aproape tot atât de bine ca și în țara fraților noștri liberi.

Avem, însă, durerea să spunem că se găsec și în anul nostru oameni cari să-și bată joc de această limbă. Deunăzi, la adunarea populară dela Săini, d. Dr. Aurel Nyilvan a găsit de cuviință să batjocorească această limbă numind-o „jargonul de pe Brettere”, iar în numărul de azi al „Românului”, d. Dr. Iustin Marsieu își bate joc adresându-ne „româneasca noastră”, următoarele rinduri pline de „spirit”:

Și acum ca să mă înțelegeți toți limbiiști, retoricianii și gramaticii din jurul „Tribunei”, vă spun în româneasca dumneavoastră: Me șeri! Nu vă eșofați, căci matrapazlicurile dv. toate ies la iveală. Ațasați-vă la un scop nobil! Degajați-vă și debarasați-vă de mangrisme, messieurs! M'ati apersevat?”

Pentru acești domni toate străduințele noastre culturale sunt tot atâtea prilejuri de a ride și limba frumoasă alui Coșbuc, Caragiale, Vlahuță — „jargon”...

Ce zici, dle Gorun, la această înțelegere „autorizată” a rosturilor noastre culturale?

— C. Dissescu comandor al legiunei de onoare.

Din București ni-se scrie: În urma propunerii directe a ministrului de externe al Franței, președintele republicii franceze, d. Fallieres, a conferit dlui C. Dissescu, prin decretul din 23 Octombrie, înalta demnitate de comandor al Legiunei de onoare.

Luni dimineața însăș Excelența Sa d. Blondel, ministrul Franței în București, a remis dlui Dissescu însemnele înaltei decorațiuni.

— **D. Vernescu și „Românul”.** Sub titlul „Redacționale”, organul autorizat scrie în numărul său de azi:

„Aflăm că plecării dlui Alex. Șt. Vernescu i-ae scornesc, prin Arad tot felul de comentarii. Spre a preveni ori ce perversitate mai departe, declarăm că d. Al. Șt. Vernescu a fost concediat din redacție din cauza intereselor dsale, cari îl rechemă în București. Dacă n'ar fi obvenit aceste interese d. Alex. Șt. Vernescu bucuos ar fi stat mai departe în redacția noastră, iar noi bucuos l'am fi reținut aici. Am declarat de altfel și în numărul de ieri că concedierea dlui Vernescu nu s'a făcut pentru vr'un motiv, care ar putea să reducă onorabilitatea și hărnicia de gazetar a dlui Vernescu ori stima noastră ce o avem și astăzi pentru dânsul”.

— **Nitică psihologie.** Cunosteam un tip pe străzile Bucureștilor, un biet nenorocit, care măsură cât e ziua trotuarul pe lângă cafeneaua „Boulevard”. Trecea cu pași tremurători printre oameni și se oprea din când în când, aruncând priviri bolnave de idiot asupra celor cari îl priveau cu milă ori cu desgust. Să te fi ferit Dumnezeu să-l privești mai stăruitor în față! Se supăra, fierbea de mânie și isbucnea într'un clocot de injurături:

— Ce te uți la mine? Imbecilule, stupidule, idio-tule!!

Și numai în de astea te ținea până îți reușea să te strecoari la colțul străzii pe lângă librăria Alcalay. Și atunci îl mai auziai în urmă cum bolborosește în furia lui de om bolnav. I-se părea lui, săracu, de altfel cu toată dreptatea, că ori care trecător, privindu-l, își zice: Sărmanul idiot, sărmanul imbecil!

Ei, acum cine s'ar fi supărat pentru injuriile lui? Ridea lumea în urma ta și tu îți vedeai mai departe de drum, încercând un adânc sentiment de milă. A te fi supărat pe el, ar fi însemnat să te superi pe bou că nu trage în jug, pe cal că e nărăvaș, pe creeri că nu știu să gândească. Insulta se prefăce în adevărată insultă numai când ea îți vine dela un om conștient și valoarea inteligenței tale nu se măsoară cu barometrul în care, în loc de argint viu, circulă sucurile puturoase secreționate din gunoiul de care pomenea mai zilele trecute d. N. Iorga cu atâta competență.

Ori ce zici „gigantule” din numărul de astăzi al organului autorizat, care faci pe un membru al redacției noastre: imbecil, zevzec etc.?

Nu-i așa?...

— a.

— **Deputatul și-a depus mandatul.** Din Cernăuți ni-se scrie: D. Dr. Florea Lupu, în urma crizei băncilor populare românești, a demisionat din demnitatea de deputat în dietă și din președinția băncii țării.

Se știe că la alegerile dietale din Martie, Dr.-ul Lupu a obținut numai cu mare greutate mandatul contra dlui Grigorovici, care a obținut multe voturi.

— **Moartea tragică alui Lafargue.** Din Paris se anunță: Fostul deputat socialist Paul Lafargue, ginerele lui Karl Marx, s'a otrăvit cu ciurură de potasă, fiind amenințat de paralizie.

Sotia lui nevoind să rămâie singură, s'a sinucis și ea.

Lafargue avea aproape 70 de ani. El era traducătorul „Capitalului” și fondatorul marxismului francez. E celebră polemica lui cu Spencer despre „Robia și socialismul”.

Lafargue a avut numeroase procese și a fost în diverse rânduri condamnat. Se amintește, în deosebi, senzaționalul proces al afacerii dela Fourmies, când Lafargue, făcându-și manifestul electoral din închisoare, fu ales deputat. În acest proces el a fost apărat de Millerand, care a intrat apoi în partidul socialist.

Dela apariția lui Jaures în mișcarea socialistă, rolul lui Lafargue scăzu mereu.

Lafargue s'a născut la Cuba, din părinți francezi. Bunicele lui erau una negresă și cealaltă indiană, iar bunicele după tată evreu.

— **Răscoală țărănească în Basarabia?** Din București ni-se telegrafiază: „Universul” află din Basarabia că în satul Cosmești nu departe de Prut, s'au întâmplat grave neorânduiri urmate de un mare măcel.

Moștenitorii Vartic, însoțiți de reprezentanți autorității judecătorești, de ingineri și jandarmi au veni în acea localitate spre a fi puși în posesia averii lui Vartic.

Țăranii, înarmați cu puști, topoare și ciomege, s'au opus și au ucis pe un inginer și pe un jandarm, răniind pe alții și au pus pe goană autoritatea.

După puțin timp, a intervenit armata care a operat 75 de arestări.

Amănunte mai complete lipsesc.

— **Foamete în Rusia.** Din Petersburg se telegrafiază: Foametea care a isbuenit în regiunile riului Volga, se întinde îngrozitor. Ajutoarele trimise de guvern au sosit prea târziu sau n'au fost împărțite la timp. Printre populația dela țară bântuie cu mare furie tifosul foamei și zilnic mor sute de inși.

În multe sate se petrec scene mișcătoare. Locuitorii se duc la biserică unde-și fac ultima rugăciune și apoi se înapoiază acasă așteptând-și resemnați moartea.

— **Pentru ziuaa numelui.** Protopresbiterul Galacteon Șagău, asesor consistorial în Sibiu, răseumpărind feliicitările din prilejul onomasticeii sale, a dăruit 10 cor. la fondul „Darurilor de Crăciun” al „Reuniunii socialilor români din

Leon Tolstoi.

165

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Înainte de plecarea sa, prințul Andrei se duse să-și vadă fiul. El îl așeză pe genunchii lui și începu să-i povestească basmul lui „Barbă Albastră”. El nu se gândea la drăguțul său copil ci la sine însuși. El își dete seamă cu oroare că faptul de a se despărți în ceartă de tatăl său nu-i producea nici o remușcare. El nu mai regăsea într'insul nici dragostea pentru fiul său, dragoste pe care se silea s'o redestepte ținându-și fiul pe genunchi și mângându-l. El își lăsă copilul din brațe și ieși din odaie.

— Te-ai hotărât să pleci, Andrei? îl întrebă sora lui.

— Regret numai că nu'mi poți urma și tu pilda.

— De ce'mi vorbești astfel, de ce vorbești așa în ajun de a pleca la acest rășboi blestemat; lăsându-ți părintele așa de bătrîn? D-șoara Bourienne mi-a spus că a întrebat de tine.

Buzele prințesei tremurară și lacrimi îi țîșniră din ochi.

Prințul Andrei întoarse capul în altă parte și începu a se preumbla prin odaie.

— Doamne! Doamne! când te gândești că astfel de nulități pot pricinui nefericirea oamenilor! exclamă el cu o furie care o înspăimântă pe prințesa Maria. Ea înțelese că el se gândea nu numai la d-șoara Bourienne, ci la omul care-i nimicise propria-i fericire.

Ea îi atinse cotul cu mâna și privindu-l cu ochii ei cari împrăstiau raze printre lacrimi, îi zise:

— Andrei, te înțeleg, dar te implor să nu crezi că răul vine dela oameni. Oamenii nu sunt decât uneltile lui Dumnezeu.

Ea privi deasupra capului fratelui ei, ea și cum ar fi privit un portret scump.

— El ne trimite durerea, iar nu oamenii. Dacă crezi pe cineva vinovat față de tine, uită și iartă. Noi n'avem dreptul de a pedepsi. Fă cum îți spun și vei cunoaște bucuria iertării.

— Dacă aș fi femeie, așa aș face, Mario, căci iertarea e o virtute femeiească. Dar bărbatul nu trebuie și nu poate să ierte.

VII.

Înainte de a se începe campania, Rostoff primi o serisoare care-i anunța pe scurt boala Natașei și ruptura ei cu prințul Andrei, pentru că dansa nu voia să se căsătorească cu el.

În același timp părinții lui îl rugau să-și ceară retragerea și să se întoarcă acasă. Nicolae care n'avea nici măcar dorința de a-și cere un concediu, scrie părinților săi că regreta amaric boala Natașei și ruperea logodnei ei, și că el va face tot ce-i va sta în putință spre a le implini dorințele. În același timp scrie și Soniei:

„Adorabilă amică a sufletului meu! Singura onoare mă poate opri de a mă reîntoarce lângă tine, dar acum, la începutul campaniei, n'ași simți necinstit față de camarazii mei și de mine, dacă aș prefera propria mea fericire datoriei și iubirei de patrie. Data aceasta însă e cea din urmă oară când ne despărțim. Crede-mă că

de îndată ce se va sfârși rășboiul și dacă voi mai trăi, voi părăsi totul și voi sbura cătră tine pentru a te stringe la peptul meu arzător”.

În adevăr, numai campania ce se începea îl împedecase pe Rostoff de a se reîntoarce la Moscova spre a se căsători cu Sonia.

Toamna cu vânătoarele, iarna cu mascaradele și amarul lui pentru Sonia îi deschisera o perspectivă de lucruri pe cari nu le cunoscuse altădată, dar cari acum îl seduceau: o soție excelentă, copii, cămi buni de vânătoare, iepuri împușcați, țara, vecinii, viața de provincie, iată ce'mi trebuie — își zicea el.

Dar rășboiul se declarase și fu nevoit să rămâie la regiment. Și deoarece datoria lui era acolo, Nicolae Rostoff, conform caracterului său, era mulțumit de viața pe care o ducea la regiment și pe care știa s'o facă cât mai plăcută.

Când se întorsese din concediu, camarazii săi îl primiseră cu brațele deschise. Apoi fu trimis la remonș și el aduse din Rusia-Mică o mulțime de cai excelezii cari îi înveseleau inima și pentru cari superiorii lui îl feliicitară. În lipsa lui, fusese avansat căpitan și când regimentul fu iar pe picior de rășboi, i-se dete vechil său escadron. Campania începută, regimentul său fu trimis în Polonia și solda îi fu îndoită; ofițeri noi, noi soldați și cai noi sosiră la regiment și cu toții arătau aceea veselie și voce bună care se remarcă la începutul oricărei campanii.

Rostoff își dete seamă de situațiunea lui avântoasă și se consacra cu bucurie intereselor victiei militare, cu toate că știa că mai curînd sau mai târziu o va părăsi.

(Va urma)

Sibiu”. Pentru prinos aduce sincere mulțumiri în numele comitetului: *V. Tordășianu*, prezident.

Ödön Lencz, directorul școlii superioare de meserii din Budapesta a scris în 1896 cu prilejul centenarului, referitor la fabricațiile frmei mele următoarele: „Fabrica de mașini Majerszky Barabás este una dintre cele mai însemnate fabrici din provincie care merită o apreciere deosebită. Mașinile principale sunt cele pentru fabricarea mașinilor, precum, prese de olei cu apăsare de apă, moriști pentru măcinatul semințelor, mașini pentru separarea praștitoare ș. a. Atenție mai mare merită presele de apă, cari sunt foarte de preferit altor fabricații, având o constituție simplă. Au fost premiate la 1885 în Budapesta, 1896 Budapesta, 1906 Cluj, 1906 București, 1907 la Cinci-Biserici.

Cei ce doresc să-și comande haine din Cluj, în cele mai bune și croială modernă să se adreseze eroitorilor *Katz* și *Mendel*, Piața regelui Mathia, care stă la dispoziția On. Publice cu bogat asortiment în haine de bărbați și copii.

Dr. Kertész Seminar juridic. Cluj, Monstori ut 16. Pregătește foarte conștientos. în timp scurt și în condiții favorabile pentru examene fundamentale, examene de stat, riguroase în științele de stat juridice. La cerere dă informații gratuite!

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare **Calendăre pe anul 1912**

- Calendarul Lumea Ilustrată, a 1.50 + 20 fil. Recomandat 45 fil.
- Posnașul* calendar umoristic ilustrat pe anul 1912, de E. Borcia à 60 fil., porto 10 fil.
- Calendarul Săteanului* à 30 fil., porto 10 fil.
- Amicul Poporului* à 70 fil., porto 10 fil.
- Calendarul iubilare al Poporului român* à 40 fil., porto 10 fil.
- Calendarul diecezan* cu sematism 50 fil., fără sematism 30 fil., porto 10 fil.

Poșta Administrației.

Moise Popoviciu, Seghiște. Am primit 14 cor. abonament pe sem. II. 1911.
Dr. Nicolae Zigre, Oradea-mare. Am primit 1 cor. abonament pe anul 1911.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE

în

NÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«).

Caut un practicant

cu plată începătoare și pe lângă aplicare momentană. — A se adresa:

Wéber, bankbizományi iroda,
Világos.

„ECONOMUL”
institut de credit și economii, Cluj.

CONCURS.

Direcțiunea »ECONOMULUI« publică concurs pentru nou creatul post de

revizor-agronom

cu misiunea de a revizui însoțirile de credit și împrumuturile dela sate și cu îndatorirea de a conduce acțiunea agrară a institutului în centru și de a organiza tovărășii economice, cursuri pentru analfabeți și conferințe agricole la țară. — Aplicarea va urma interimal pe un an de probă.

Oferenții vor binevoi a-și înainta ofertele dimpreună cu actele de legitimare și condițiile de retribuire la cari reflectează, cel mult până la **15 Decembrie 1911** st. n.

Cluj, 29 Noiembrie 1911,

Direcțiunea »Economului«.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresațiivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K —68 litru. Rizling —70. Roșu —94.

Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K —70 litru. Șiller K —54. Rizling K —56. Rizling și Ruje amestecat K —52 litru.

Vin din anul 1911 K —48 litru.

Vinul să expedeză cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de țel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cunbreturile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurenturi, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Ministerul de Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 116268

3 Nov. 1911.

Publicațiune.

A 45-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1889, împrumutul de Lei 50,000.000 se va efectua în ziua de **2/15 Decembrie 1911**, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial« Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 507.000 în proporția următoare:

50 titluri de câte	5000 Lei	250.000
206 » » »	1000 »	206.000
102 » » »	500 »	51.000

358 titluri în valoare nominală de Lei 507.000

Publicul este rugat a asista la tragere

Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrovici.

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește
QUIL REINHOLD
DENTIST,
pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁCZ 11.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii
Bistriță — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

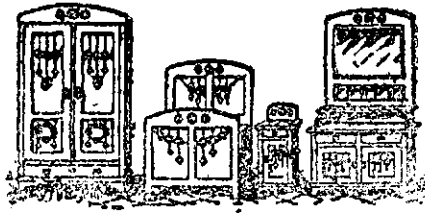

Blănării !!!

precum: boauri (muff) tocuri de picioare, — Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruția,
blănar
Temesvár - Josefstadt,
Huayadi-út 9.

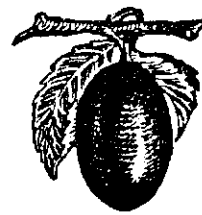
— **Nicolae Hencilă** —
măsar de zidiri și mobile
Déva Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Adesea cu stimă la cunoștință on. public din loc și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștientos.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

In atenția pomicultorilor

Ofer altoi de pruni bosniaci cu »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la brioarea țuice și a sligovițului. — Prunii mei sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Herțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

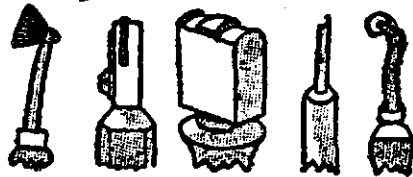
LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chemic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Stefan Fekesházy

Institut de văpsitorie de haine și curățătorie chimică
Bistrița, Fötér 17. Langa Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de bransa aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică

de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4. un modern

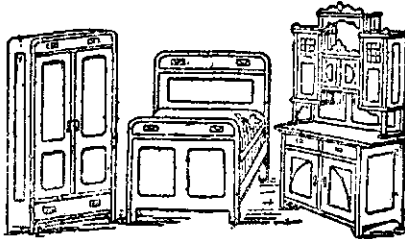
atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór,
dentist.

BAUMANN ARNOLD succesorul
LÁHNI KÁROLY,
fabricant de mobile.
Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul său din cel mai bun material, pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garson și — birouri pe lângă prețuri ieftine. —

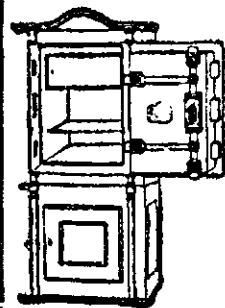

Fabrica budapestană de casse de bani
Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

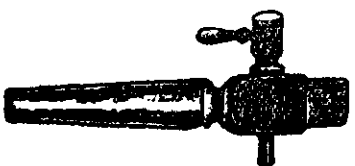

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

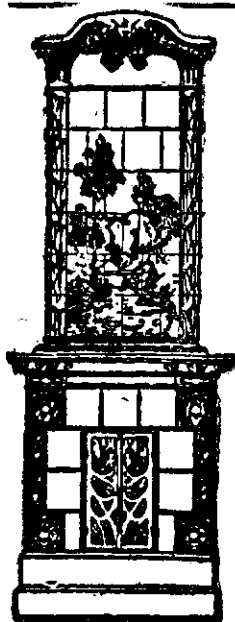
Catalog gratuit și franco.

Johann Seibel

strungărie artistică aranjată pe puteri de mașini în Brașov, Strada Lungă No 45.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pipe pentru buși, de cea mai bună calitate, apoi dacuri, bile și popice pentru biliard și popicărie precum și totfelul de picioare pentru masă, pe lângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat. — Lucrări de ornament. —

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Koloszvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

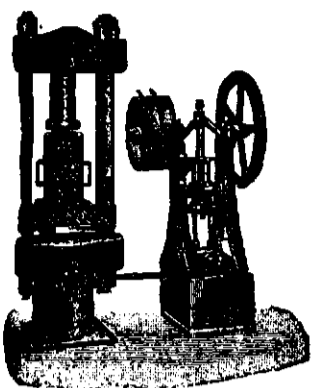
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mánate cu apă.

Plus de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sâmburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melișat floarea soarelui, ș a.

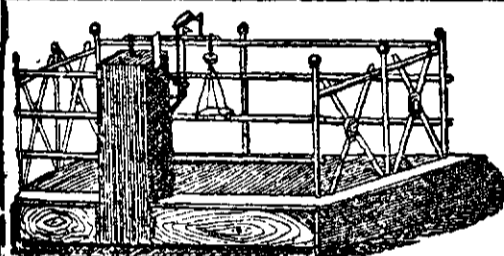
Exportul până acum în 237 uzine.

Tokodi Testvérek,

fabricanți de cumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

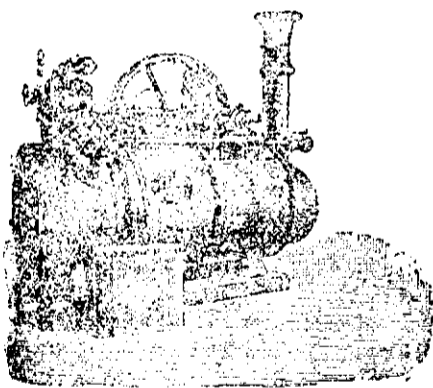
Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, infracturabile, au'ent ficate. — Pentru România liferăm și neautentificate. Comercianților le dăm rabat — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea poștei.

Prima industrie de cazane din Ungaria de sud.

Szatmáry Mihály, turnător de cazane,
Szeged,
Szentháromság-utca 41. sz. (casa proprie).

Aduc la cunoștința on. public, că atelierul meu de cazane l'am înouit cu diferite mașini, așa că sunt în stare să satisfac ori-ce comandă. Pregătesc cazane pentru abur, repar cazane la mori, corăbii, cazane de apă, petrolu, spirt și chiar și cazane la locomobile.

Fabrică
de clopote

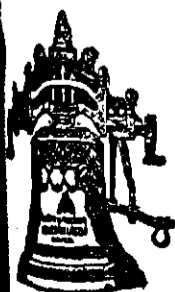
Szlezák László

fabrică p. turnat clopote, accesorii de turnuri și stativele lor

Budapesta, Frangepán-u. 77.
(Casa proprie. Lingă stațiunea tramv. electric).

Se recomandă pentru executarea oricărui lucrări din acest ram, ca turnarea de clopote noi și vechi, pelângă garanție de mai mulți ani, cu coroană de fier invenția mea. Pregătesc statine drepte și plecate pentru clopote.

Preliminare se trimite la cerere gratis și franco. — La dorință merge și în provincie pe speșele proprii. Execuție solidă.

Dăruit la expoziția
universală din Paris.

Nici o damă să nu întârzie așa face costumele precum și altă îmbrăcăminte pe stilul englez și francez; pe cari le poate comanda la mine; garantez pentru chic, lucru după jurnalelele cele mai nouă. Serviciu prompt! Pentru damele cari nu sunt din loc, primesc și două probe la zi. — Se poate comanda și prin poștă la cari dau însușirile cele mai nrgente. Haine și costume de doliu să fac în 24 de ore. Rugând pentru binevoitorul sprijin semnez cu stimă

George Rummel

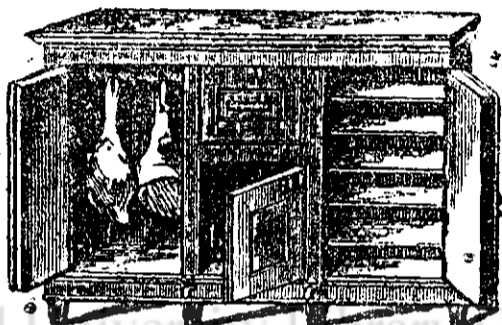
croitor englezesc și franțuzesc pentru dame.
Nagyszeben, Str. Honterus Nr. 5.

Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață

puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

Edificare ieftină!

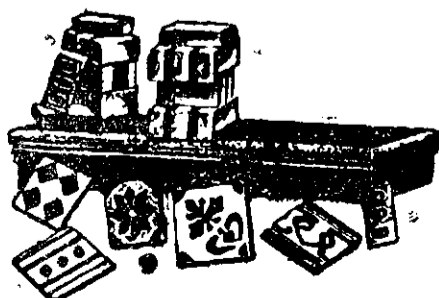
Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terasse, acoperiș fa-cement, învăitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuială, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimite^t gratuit.

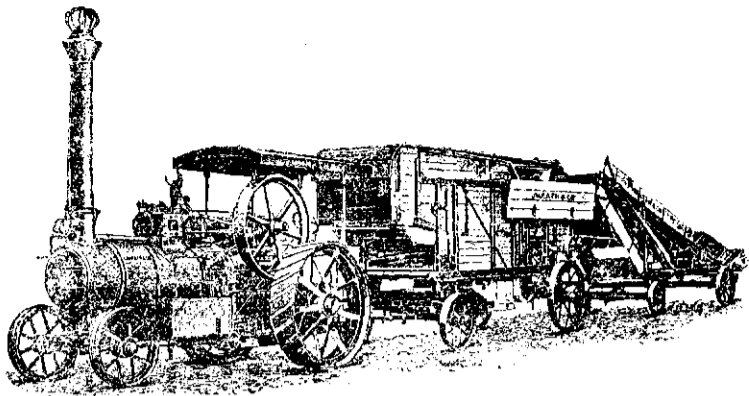
Iosif Simics

Intreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de freerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, mînaj cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfeclă.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.
Correspondența română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor grcat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

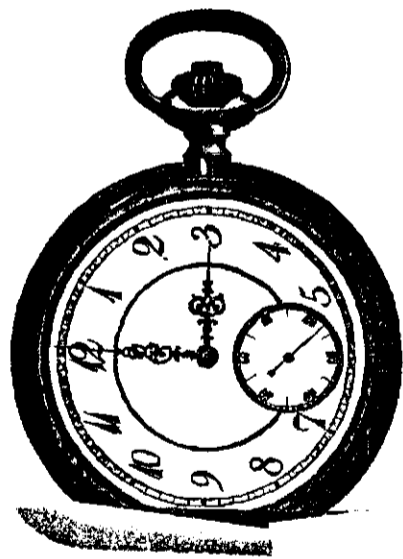
Pește sărat,

din România și Rusia, sosit cu vagonul, ofer privaților și comercianților:

Taranka, alb 100 klg. 70 coroane, alte soiuri mai ieftine precum: Dererica, mic și mare, Saran, Carjanca, MORUN tăiat, Somn tăiat, Somn mic și mare.

Expediție zilnică în cant. mare și mică.

PETROVITS și PANTITS
Versecz, (Fö-tér.)

Cele mai bune
orologioare

— cele mai solide și cele mai după modă —
juvaerice

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chelașie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai acela vor primi catalogul gratuit care îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a citit anunțul și în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Pregătite în atelierul său propriu.

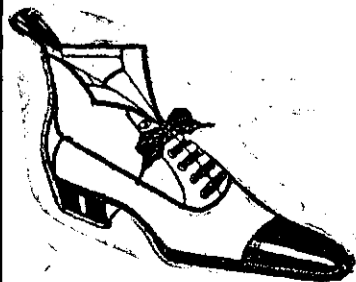
Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele modei și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi execut ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

Material prima calitate!

Serviciu prompt!

Damele cari voiesc să fie svelte,
încerce corsetele mele

„Neuester Schnitt”

necesare la costumele »Princess» și »Directoire».

CORSETTE

după măsură, precum și reși reparaturi se fac în acuratețe etă.

Gustav Zimmermann

Sibiu-Nagyszeben,
Grosser-Ring, 1. în etaj.